

KONINKLIJKE NEDERLANDSE MAATSCHAPPIJ TER BEVORDERING DER PHARMACIE

SAMENWERKING APOTHEKERS-PSYCHIATERS

APOTHEKERSORGANISATIE

4 DECEMBER 2020

SAMENWERKING APOTHEKERS - PSYCHIATERS

Steven Verhagen-Smits, openbaar apotheker
Apotheek Pillen en Praten te Den Haag
Lid KNMP bestuur, portefeuille beroepsontwikkeling

Jeltje Luinenburg, apotheker
KNMP bureau, afdeling farmaceutische zorg, onderzoek en innovatie (FZO&I)

Rocco Hoekstra, psychiater
Antes, Rotterdam

KenBiS

Kenniscentrum Bipolaire Stoornissen
www.kenbis.nl › e-mail: info@kenbis.nl › twitter: @KenBisbureau

Vanaf 1 augustus 2013 zijn artsen wettelijk verplicht om bij bepaalde geneesmiddelen, waaronder lithium, de reden van voorschrijven op het recept te vermelden. Ook zijn artsen verplicht om een afwijkende nierfunctie (MDRD/e-GFR) actief aan de apotheker te verstrekken. Doel is nog betere en veiligere zorg bij medicatiegebruik.

Als een voorschrijver de verplichting niet nakomt om van lithium de reden van voorschrijven te vermelden of een afwijkende nierfunctiewaarde door te geven, dan kan de apotheker deze opvragen.

De voorschrijvend arts is niet verplicht toestemming van de patiënt te vragen. Indien de apotheker laboratoriumuitslagen wil opvragen is daarvoor wel toestemming van de patiënt vereist.

de:

rukkelijk zijn toestemming heeft
g laboratoriumuitslagen die
middel aan de patiënt opvragen,
oriumuitslagen op bij degene die de

In plaats van deze uitwisseling is in overleg met de betrokken partijen overeengekomen dat beroepsbeoefenaren actief een afwijkende nierfunctie (MDRD/e-GFR) aan de betrokken apotheker doorgeven. Van een afwijkende nierwaarde is sprake bij een MDRD-waarde lager dan 50. Om redenen van ICT-ondersteuning en nauwkeurige implementatie zullen de overige laboratoriumwaarden vooralsnog door de voorschrijver niet actief worden doorgegeven.

SAMENWERKING APOTHEKERS-PSYCHIATERS

Samenwerkingsgebieden

- Uitwisselen nierfunctiewaarden
- Geneesmiddelinteracties
- Reden van voorschrijven
- Farmacogenetica

CASUS LITHIUM 1

Dhr. K. (71 jaar) die lithium gebruikt, heeft intoxicatieverschijnselen

- Hij gebruikt geen andere geneesmiddelen
- Zijn nierfunctiewaarde is recent gemeten volgens protocol, maar niet met de apotheek gedeeld
- Zijn nierfunctie blijkt flink afgenomen, naar creatinineklaring 40 ml/min
- Als de apotheek de meest recent gemeten nierfunctie heeft, kan hij hier medicatiebewaking op uitvoeren
- Bij verminderde nierfunctie neemt de renale klaring van lithium af. Hierdoor is het risico op bijwerkingen verhoogd. Advies is extra controle van de 12-uursspiegel en op basis daarvan de dosis aanpassen.

CASUS LITHIUM 2

Mevr. Z. (52 jaar) die lithium gebruikt, heeft gelukkig geen intoxicatieverschijnselen

- Zij kreeg een voorschrift van de huisarts voor hydrochloorthiazide, een middel tegen hoge bloeddruk
- Nierfunctie is ook gecontroleerd: creatinineklaring 80 ml/min (normaal)
- De apotheker kreeg een melding van het medicatiebewakingssysteem: hydrochloorthiazide kan de lithiumconcentratie verhogen
- De apotheker nam contact op met de voorschrijver van de lithium, om de 12-uursspiegel extra te controleren en op basis daarvan de dosis lithium aan te passen

CASUS CARBAMAZEPINE

Mevr. R (25 jaar) krijgt voor het eerst carbamazepine

- Zij krijgt 100 mg 2x per dag voorgeschreven, bij een normale nierfunctie en ze gebruikt geen andere medicijnen
- Op het recept staat de reden van voorschrijven: acute manie
- De normale dosering hierbij is 400-600 mg per dag in 2-3 doses
- De apotheker neemt contact op met de voorschrijver
- Er blijkt in het systeem de verkeerde dosering aangeklikt te zijn: die voor neuropathische pijn

CASUS ZUCLOPENTIXOL

Dhr. B (35 jaar) heeft veel bijwerkingen van zuclopentixol

- Hij gebruikt een normale dosering, en heeft een normale nierfunctie
- Zijn farmacogenetisch profiel is al eens bepaald, hieruit blijkt dat hij een *poor metabolizer* is voor CYP2D6
- Dit betekent dat hij geneesmiddelen die door dit enzym worden afgebroken, veel langzamer afbreekt, zuclopentixol is een van deze geneesmiddelen
- Advies van de apotheker is om de dosering te verlagen tot 50% van normaal, of om een ander middel voor te schrijven (bijv. flupentixol)

MEER WETEN OVER HOE OM TE GAAN MET FARMACOGENETICA IN DE PRAKTIJK?

Leidraad farmacogenetica voor de dagelijkse psychiatrische praktijk, NVvP

- Recent verschenen, zie website NVvP
- Bevat aanbevelingen voor psychiaters over:
 - Indicatie farmacogenetica bepalingen
 - Welke genen bepalen
 - Hoe de patiënt informeren
 - Voor doseringsadviezen contact opnemen met de apotheker en/of het farmacogenetica profiel aan de apotheker beschikbaar stellen

DOEL, CONTEXT EN INHOUD VIPP FARMA

- **Waarom?** Verbeteren digitale uitwisseling van medicatiegegevens
- **Hoe?** Stimuleringsprogramma's en wetgeving
- **Wat?** VIPP Farma biedt financiële ondersteuning voor openbare farmacie
- **Inhoud?** Bouw en gebruik Informatiestandaarden, uitwisseling met andere zorgverleners en patiënten en verbeteren medicatiebewaking

VIPP FAMILIE

VIPP1
Algemene ziekenhuizen

VIPP2
Zelfstandige klinieken

VIPP3
GGZ instellingen

VIPP4
GGZ zelfstandigen

VIPP5
Ziekenhuizen, UMC's, klinieken

VIPP BabyConnect
Geboortezorg

VIPP OPEN
Huisartsen

VIPP InZicht
Verpleeghuizen en wijkverpleging

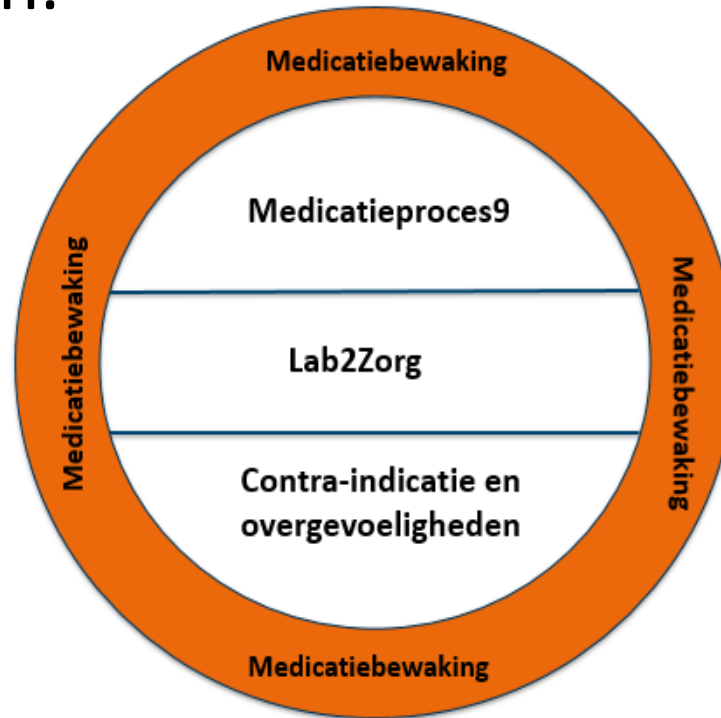

VIPP farmacie
Apothekers

 Lopende regeling
 In voorbereiding

INHOUD VIPP

Uitwisseling van alle therapeutische en logistieke medicatiegegevens, inclusief labwaarden en contra-indicaties en overgevoeligheden met zorgverleners en patiënt op basis van landelijke standaarden.

BASISSET MEDICATIEGEGEVENS (BMG)

- 1) Afspraken per geneesmiddel:
 - geneesmiddel, handelsproductnaam en generieke naam;
 - dosering (doseerfrequentie, dosis en doseervorm) en therapeutische gebruiksduur, inname tijdstippen, stop- en eventueel einddatum (zodat chronisch gebruik herkenbaar is)
 - toedieningsweg;
 - sterkte per toedieningseenheid;
- 2) **Gestopte of gewijzigde medicatie in de laatste twee maanden;**
- 3) Patiëntgegevens: BSN, NAW, geboortedatum en geslacht;
- 4) Afwijkende nierfunctiewaarden plus datum van bepaling;
- 5) Geneesmiddelovergevoeligheden¹⁴ (intoleranties, allergieën (en ernstige bijwerkingen) en voor de patiënt relevante contra-indicaties);
- 6) Reden(en) van voorschrijven, minimaal voor de 23 wettelijk verplichte geneesmiddelen die meerdere indicaties in uiteenlopende doseringen én een smalle therapeutische breedte of risico op ernstige bijwerkingen hebben¹⁵;
- 7) **Reden van stoppen en wijzigen van geneesmiddelen** (voor zover relevant voor de volgende voorschrijvers en apothekers)¹⁶;
- 8) Datum wanneer wijzigingen in medicatie zijn doorgevoerd.

De basisset medicatiegegevens is uitgewerkt in de bij deze kwaliteitstandaard behorende Set Informatiestandaard Medicatieoverdracht.

BASISSET MEDICATIE GEGEVENS – AANVULLENDE SET

Aanvullend kunnen, afhankelijk van de risico-inschatting en wettelijke eisen, de volgende gegevens worden weergegeven (deze kunnen van belang zijn voor het veilig voorschrijven of ter hand stellen van de medicatie):

- 1) Meest recente laboratoriumuitslagen (minimaal elektrolyten, INR, geneesmiddelconcentraties, met datum afname laboratorium);
- 2) Relevante (beperkte) gezondheidsvaardigheden (competenties: geletterdheid, reken- en digitale vaardigheden, taal/beheersing Nederlands en het eigen vermogen om te informeren en alle zorgverleners adequaat op de hoogte stellen van relevante informatie) die impact kunnen hebben op medicatiegebruik/behandeling;
- 3) Gewicht, alcohol, drugs, zelfzorgmiddelen en additionele voedingssupplementen.

Bron: Richtlijn Overdracht van Medicatiegegevens in de keten (Herziening 2018/2019)

SAMENWERKING APOTHEKERS-PSYCHIATERS

Huidige obstakels:

- Bereikbaarheid
- ICT-systemen/handmatig voorschrijven
- Onbekendheid met elkaars werkwijze
- Onbekendheid met wat er uitgewisseld dient te worden voor goede zorg

Suggesties voor samenwerking in huidige situatie?

- Bereikbaarheid verbeteren door uitwisseling van e-mailadressen
- Standaard vermelden van labwaarden en wat ermee wordt gedaan?
- Aansluiten bij overleggen, casuïstiek?